Európai Parlament
2019-2024

Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság

2023/2028(INI)

27.6.2023

JELENTÉSTERVEZET

az alapvető jogok helyzetéről az Európai Unióban 2022-ben és 2023-ban
(2023/2028(INI))

Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság

Előadó: Katarina Barley

TARTALOM

Oldal

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY 3

INDOKOLÁS 12

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

az alapvető jogok helyzetéről az Európai Unióban 2022-ben és 2023-ban (2023/2028(INI))

Az Európai Parlament,

– tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre (EUSZ) és az Európai Unió működéséről szóló szerződésre (EUMSZ),

– tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára (a továbbiakban: a Charta),

– tekintettel az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatára[1],

– tekintettel az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló, 2020. december 16-i (EU, Euratom) 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] (a továbbiakban: a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelet),

– tekintettel a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program létrehozásáról, valamint az 1381/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 390/2014/EU tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. április 28-i (EU) 2021/692 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[3],

– tekintettel az Európai Ügyészség (EPPO) létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről szóló, (EU) 2017/1939 rendeletre[4],

– tekintettel a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendeletre (általános adatvédelmi rendelet)[5],

– tekintettel az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló (EU) 2017/1371 irányelvre[6],

– tekintettel a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről szóló, 2008. november 28-i 2008/913/IB tanácsi kerethatározatra[7],

– tekintettel az újságírók és más médiaszakemberek védelmének, biztonságának és szerepvállalásának az Európai Unióban történő biztosításáról szóló, 2021. szeptember

[1] Többek között: *Bizottság* kontra *Magyarország* (Az egyesületek átláthatósága), C-78/18 sz. ügy, EU:C:2020:476; C-241/21 sz. ügy: A Bíróság ítélete (második tanács), 2022. október 6., *I. L.* kontra *Politsei- ja Piirivalveamet*, ECLI:EU:C:2022:753.
[2] HL L 433I., 2020.12.22., 1. o.
[3] HL L 156., 2021.5.5., 1. o.
[4] HL L 283., 2017.10.31., 1. o.
[5] HL L 119., 2016.5.4, 1. o.
[6] HL L 198., 2017.7.28., 29. o.
[7] HL L 328., 2008.12.6., 55. o.

16-i (EU) 2021/1534 bizottsági ajánlásra[8],

– tekintettel az „Inkluzívabb és védelmezőbb Európa: az uniós bűncselekmények listájának kibővítése a gyűlöletbeszéddel és a gyűlölet-bűncselekményekkel” című, 2021. december 9-i bizottsági közleményre (COM(2021)0777),

– tekintettel „Az egyenlőségközpontú Unió: a 2020–2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia” című, 2020. március 5-i bizottsági közleményre (COM(2020)0152),

– tekintettel „Az áldozatok jogairól szóló uniós stratégia (2020–2025)” című, 2020. június 24-i bizottsági közleményre (COM(2020)0258),

– tekintettel a Bizottság „Egyenlőségközpontú Unió: az LMBTIQ-személyek egyenlőségéről szóló stratégia (2020–2025)” című, 2020. november 12-i közleményére (COM(2020)0698),

– tekintettel a rasszizmus és az antiszemitizmus elleni küzdelemről szóló, 2022. március 2-i tanácsi következtetésekre,

– tekintettel „Az Alapjogi Charta EU-n belüli alkalmazásának megerősítésére irányuló stratégia” című, 2020. december 2-i bizottsági közleményre (COM(2020)0711),

– tekintettel „Virágzó polgári tér az EU-ban az alapvető jogok védelmére – 2022. évi éves jelentés az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazásáról” című, 2022. december 6-i bizottsági jelentésre (COM(2022)0716),

– tekintettel a „2022. évi jogállamisági jelentés – A jogállamiság helyzete az Európai Unióban” című, 2022. július 13-i bizottsági közleményre (COM(2020)0500),

– tekintettel az előzetes letartóztatásban lévő gyanúsítottak és vádlottak eljárási jogairól és a fogva tartás anyagi feltételeiről szóló, 2022. december 8-i, (EU) 2023/681 bizottsági ajánlásra[9],

– tekintettel a közéletben részt vevő személyeknek a nyilvánvalóan megalapozatlan vagy visszaélésszerű bírósági eljárásokkal (közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel) szembeni védelméről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslatra (COM(2022)0177),

– tekintettel a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód, a foglalkoztatás és a munkavégzés terén a személyek közötti, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosságra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód, a szociális biztonság, továbbá az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása terén a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód tekintetében az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó normákról, valamint a 2000/43/EK irányelv 13. cikkének és a 2004/113/EK irányelv 12. cikkének hatályon kívül helyezéséről szóló, 2022. december

[8] HL L 331., 2021.9.20., 8. o.
[9] HL L 86., 2023.3.24., 44. o.

7-i tanácsi irányelvre irányuló javaslatra (COM(2022)0689),

– tekintettel a foglalkoztatás és munkavégzés terén a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség tekintetében az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó normákról, valamint a 2006/54/EK irányelv 20. cikkének és a 2010/41/EU irányelv 11. cikkének hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre (COM(2022)0688),

– tekintettel Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének jelentéseire, különösen a 2022. évi alapjogi jelentéseire,

– tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára,

– tekintettel az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelmét szolgáló ENSZ-eszközökre, az ENSZ egyetemes időszakos felülvizsgálatának ajánlásaira és jelentéseire, valamint az ENSZ-egyezmények végrehajtását felügyelő testületek ítélkezési gyakorlatára és az Emberi Jogi Tanács különleges eljárásaira,

– tekintettel az Európa Tanácsnak nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló egyezményére, amelyet 2011. május 11-én, Isztambulban nyitottak meg aláírásra („isztambuli egyezmény”),

– tekintettel az Európa Tanács „Human Rights Defenders in the Council of Europe Area in Times of Crises” [Emberijog-védők az Európa Tanács környezetében válság idején] című, 2023. március 23-i jelentésére, az Európa Tanács emberi jogi biztosának hivatala által 2022. október 24–25-én, Dublinban szervezett emberi jogi kerekasztalt követően[10],

– tekintettel az Európai Uniónak az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez történő csatlakozásáról szóló, 2023. március 17-i felülvizsgált megállapodás-tervezetre,

– tekintettel a demokráciának, valamint a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének az Unióban való megerősítéséről szóló, 2021 november 11-i állásfoglalására; polgári és büntetőjogi eljárások indokolatlan alkalmazása újságírók, nem kormányzati szervezetek és a civil társadalom elhallgattatására[11],

– tekintettel a sürgősségi alapok és a válsággal kapcsolatos kiadási területek esetében a korrupció, a szabálytalan kiadások, valamint az uniós és nemzeti forrásokkal való visszaélés elkerülését célzó megelőző intézkedések értékeléséről szóló, 2021. december 15-i állásfoglalására[12],

– tekintettel a határokon átnyúló európai egyesületek és nonprofit szervezetek statútumáról szóló, a Bizottságnak szóló ajánlásokat tartalmazó, 2022. február 17-i állásfoglalására[13],

– tekintettel a civil társadalom mozgásterének Európában tapasztalható szűküléséről

[10] https://rm.coe.int/report-on-the-round-table-human-rights-defenders-in-the-council-of-eur/1680aaa813
[11] HL C 205., 2022.5.20., 2. o.
[12] HL C 251., 2022.6.30., 48. o.
[13] HL C 342., 2022.9.6., 225. o.

szóló, 2022. március 8-i állásfoglalására[14],

– tekintettel a jogállamiságról és az Európai Bíróság ítéletének következményeiről szóló, 2022. március 10-i állásfoglalására[15],

– tekintettel az Európai Parlament a Pegasus és azzal egyenértékű kémszoftverek használatának kivizsgálásával foglalkozó vizsgálóbizottság felállításáról, valamint a vizsgálat tárgyáról, illetve a bizottság feladatairól, összetételéről és mandátumának időtartamáról szóló, 2022. március 10-i határozatára (2022/2586),

– tekintettel a jogállamiságról és a lengyel nemzeti helyreállítási terv lehetséges jóváhagyásáról (Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz) szóló, 2022. június 9-i állásfoglalására[16],

– tekintettel az Európai Unión belüli interszekcionális megkülönböztetésről szóló, 2022. július 6-i állásfoglalására: az afrikai, közel-keleti, latin-amerikai és ázsiai származású nők társadalmi-gazdasági helyzete[17],

– tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés 7. cikke (1) bekezdésének megfelelően az Unió alapértékeinek Magyarország általi súlyos megsértése egyértelmű kockázatának megállapításáról szóló tanácsi határozatra irányuló javaslatról szóló, 2022. szeptember 15-i állásfoglalására[18],

– tekintettel az EU-ban telepeken élő roma közösségek helyzetéről szóló, 2022. október 5-i állásfoglalására[19],

– tekintettel a katari eredetű korrupció gyanújáról, valamint az átláthatóság és elszámoltathatóság európai intézményeken belüli érvényesítésének általános szükségességéről szóló, 2022. december 15-i állásfoglalására[20],

– tekintettel a megkülönböztetés elleni küzdelem az EU-ban – a megkülönböztetés tilalmáról szóló, régóta várt horizontális irányelvről szóló, 2023 április 19-i állásfoglalására[21],

– tekintettel az EU–USA adatvédelmi keret által nyújtott védelem megfelelőségéről szóló, 2023. május 11-i állásfoglalására[22],

– tekintettel a Lengyelországban bevezetett tényleges abortusztilalom első évfordulójáról szóló, 2021. november 11-i európai parlamenti állásfoglalásra[23],

– tekintettel a 2022. július 7-i állásfoglalására az Egyesült Államok Legfelsőbb

[14] HL C 347., 2022.9.9., 2. o.
[15] HL C 347., 2022.9.9., 168. o.
[16] HL C 493., 2022.3612.27., 108. o.
[17] HL L 47., 2023.2.7., 184. o.
[18] HL L 125., 2023.4.5., 463. o.
[19] HL L 132., 2023.4.14., 29. o.
[20] HL L 177., 2023.5.17., 109. o.
[21] P9_TA(2023)0111.
[22] P9_TA(2023)0204.
[23] HL C 205., 2022.5.20., 44. o.

Bíróságának azon döntéséről, amely eltörli az abortuszhoz való jogot az Egyesült Államokban, valamint tekintettel az abortuszhoz való jog és a nők egészsége védelmének szükségességéről az EU-ban[24],

– tekintettel a kisebbségeknek a meggyőződés vagy vallás alapján történő üldöztetéséről szóló, 2022. május 3-i állásfoglalására[25],

– tekintettel eljárási szabályzata 54. cikkére,

– tekintettel az Alkotmányügyi Bizottság véleményére,

– tekintettel az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság jelentésére (A9-0000/2023),

A. mivel az Unió az EUSZ 2. cikkében és a Chartában meghatározottak szerint az emberi méltóság tiszteletben tartásának, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok tiszteletben tartásának értékein alapul; mivel ezen értékeket a tagállamoknak is osztaniuk kell;

B. mivel a média szabadsága, pluralizmusa és függetlensége, valamint az újságírók biztonsága alapvető elemei a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságának, és elengedhetetlenek az EU és tagállamai demokratikus működéséhez; mivel az elmúlt években az újságírók és a média szereplői Európában és külföldön is egyre inkább veszélybe kerültek;

C. mivel a korrupció komoly veszélyt jelent a demokráciára és a jogállamiságra; mivel egyes tagállamok esetében tartós és komoly aggodalmak merülnek fel a korrupció elleni küzdelemmel kapcsolatban; mivel a jogállamiságra vonatkozó feltételrendszerről szóló rendelet célja, hogy megvédje az uniós költségvetést a jogállamiság elveinek megsértésével szemben;

D. mivel az igazságszolgáltatás függetlensége – amely alapvető követelménye a hatalmi ágak szétválasztására vonatkozó demokratikus elvnek és központi szerepet játszik az alapvető jogok tiszteletben tartásának biztosításában – komoly veszélyekkel szembesül, illetve egyes tagállamokban akár rendszerszinten aláássák azt;

E. mivel 2023. márciusában az Európa Tanács emberi jogi biztosa úgy értékelte, hogy riasztó mértékben romlott az emberijog-védők helyzete Európában;

F. mivel számos haláleset és emberijog-sértés történt a migránsok körében az európai határokon amiatt, hogy a hatóságok nem kezelték hatékonyan a helyzetet, és aránytalan mértékben alkalmaztak erőszakot;

G. mivel az utóbbi években szervezett ellenreakciókra került sor a nők és lányok jogai ellen; mivel a nemi alapú erőszak – beleértve a szexuális erőszakot és a nemi erőszakot – előfordulása továbbra is magas az Európai Unióban;

H. mivel a faji vagy etnikai származáson alapuló hátrányos megkülönböztetés előfordulási

[24] HL L 47., 2023.2.7., 268. o.
[25] HL C 465., 2022.12.6., 33. o.

gyakorisága állandóan nagy mind időben, a különböző tagállamok különböző népességcsoportjait tekintve; mivel az iszlamofóbia, az antiszemitizmus és a rasszizmus a gyűlölet és a hátrányos megkülönböztetés tartós formái; mivel a jobboldali szélsőségesség különös veszélyt jelent a hátrányos megkülönböztetés által érintett személyekre és a társadalom egészére;

I. mivel az LMBTIQ+-személyek elleni hátrányos megkülönböztetés és erőszak továbbra is jelen van az EU-ban; mivel az LMBTIQ+-személyek számos tagállamban továbbra is hátrányos megkülönböztetéssel és kirekesztéssel szembesülnek;

J. mivel az EU-ban a gyűlöletbeszéd előfordulása rohamosan nőtt az elmúlt néhány év során[26], nagyrészt a közösségimédia-felhasználók számának növekedése és azon tény miatt, hogy az online térben burjánzik a gyűlöletbeszéd; mivel a gyűlöletbeszéd gyűlölet-bűncselekményhez vezethet;

K. mivel az EU a szociális, kulturális és gazdasági jogok előmozdításán alapul;

L. mivel az EU emberi jogok európai egyezményéhez (EJEE) való csatlakozása az az EUSZ 6. cikkének (2) bekezdése értelmében kötelező, és továbbra is kiemelt prioritás marad;

Jogállamiság és az igazságszolgáltatáshoz való jog

1. határozottan elítéli, hogy 2022-ben ismét rekordot döntött a világszerte bebörtönzött újságírók száma; felszólít arra, hogy mihamarabb szülessen megállapodás a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek elleni irányelvről, amelynek érdemi és széles körű védelmet kell nyújtania a visszaélésszerű perekkel szemben;

2. mély aggodalmát fejezi ki az egyes tagállamokban egyre növekvő mértékű korrupció miatt, különösen a magas rangú tisztviselőket és politikusokat érintő esetek miatt; aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az uniós korrupcióellenes keret végrehajtásának szintje a tagállamokban eltérő;

3. hangsúlyozza, hogy az igazságszolgáltatás függetlensége, a hatékony fékek és ellensúlyok –amelyek tagállamonként eltérőek lehetnek – a jogállamiság kulcsfontosságú alkotóelemei; elítél minden olyan próbálkozást a tagállamok kormányai részéről, amelyek célja, hogy politikai befolyást vagy ellenőrzést gyakoroljanak az igazságszolgáltatás döntéshozatali folyamatai fölött;

4. támogatja a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a horizontális előfeltételek használatát az uniós finanszírozás befagyasztására a korrupció és a jogállamiság terén tapasztalható visszaesés elleni küzdelem érdekében; hangsúlyozza, hogy a különféle feltételességi intézkedések révén korlátozott pénzeszközöket csak akkor lehet felszabadítani, ha a jogállamisággal, a korrupcióval és az emberi jogokkal kapcsolatos aggályokkal hitelt érdemlő módon és megfelelően foglalkoznak; felhívja az Európa Tanácsot annak megállapítására, hogy Magyarország elkövetett-e súlyos és folyamatos

[26] Rövid tájékoztató: ’Combating hate speech and hate crime in the EU’ (A gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelem az EU-ban), Európai Parlament Kutatószolgálata, 2022. június.

jogsértést az EUSZ 7. cikkének (2) bekezdésében foglalt uniós értékek vonatkozásában;

Szabadságok

5. megjegyzi, hogy a gyülekezés szabadsága, a szólásszabadság és az egyesülés szabadsága egyre nagyobb fenyegetettségnek van kitéve; ismételten hangsúlyozza, hogy a békés gyülekezés szabadságához való jog csak abban az esetben korlátozható, ha arról jogszabály rendelkezik, és csak akkor, ha az szükséges és arányos egy Unió által elismert általános érdek vagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében;

6. hangsúlyozza, hogy a – valamennyi demokráciában alapvető – véleménynyilvánításhoz és tájékozódás szabadságához való jog biztosítása érdekében az információknak mindenki számára hozzáférhetőnek és sokrétűnek kell lennie, és kiemeli, hogy a művészi szabadságot biztosítani kell;

7. hangsúlyozza a civil szervezetek kulcsfontosságú szerepét az aktív polgári szerepvállalás, az alapvető jogok és a demokratikus részvétel előmozdításában Európában; kéri egy bizottsági stratégia és valamennyi tagállamban közös szabályok létrehozását egy olyan szabályozás és politikai környezet előmozdítása érdekében, amely elrettentő hatásoktól, fenyegetésektől és támadásoktól mentes;

8. emlékeztet arra, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájának 6. cikke értelmében mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz, ami azt jelenti, hogy az Unión belül mindenkit védeni kell a jogtalan és önkényes letartóztatástól;

9. elítéli az antiszemita, iszlámellenes és rasszista incidensek növekedését az EU-ban; sajnálatosnak tartja, hogy a hátrányos megkülönböztetés eseteiről, a rasszista és idegengyűlölő bűncselekményekről sok esetben nem történik bejelentés a hatóságok felé, ami de facto büntetlenséghez vezet;

10. rámutat, hogy a mindennapi élet adatosítása és az adatbotrányok azt mutatják, hogy a személyes adatok védelméhez való jog egyre növekvő jelentőségű; ismételten aggodalmát fejezi ki az általános adatvédelmi rendelet nem egységes alkalmazása miatt;

11. határozottan elítéli az alapvető jogok széles körű megsértését és a hatóságok által alkalmazott aránytalan mértékű erőszakot az Unió határainál;

Egyenlőség és méltóság

12. sajnálja, hogy a megkülönböztetés tilalmáról szóló horizontális irányelvre irányuló javaslatot már 14 éve blokkolják a Tanácsban;

13. emlékeztet arra, hogy a nemi alapú erőszak igen gyakori az Unió valamennyi tagállamában; elítéli a nők jogai terén tapasztalható visszaesést néhány tagállamban, különösen a biztonságos és törvényes abortuszhoz való hozzáférés megtagadását;

14. emlékeztet arra, hogy a hátrányos megkülönböztetés szélsőséges példái az olyan gyűlölet-bűncselekmények és gyűlöletbeszéd, amelyek hátterében rasszizmus, idegengyűlölet, vallási intolerancia, vagy egy személy fogyatékossága, szexuális

orientációja, nemi identitása, nemi önkifejezése vagy nemi jellege áll;

15. üdvözli a Bizottság arra vonatkozó kezdeményezését, hogy az EUMSZ 83. cikkének (1) bekezdésében kibővítse az uniós bűncselekmények listáját a gyűlöletbeszéddel és a gyűlölet-bűncselekményekkel;

16. üdvözli, hogy a Bizottság első alkalommal hivatkozott az EUSZ 2. cikke megsértésének egy egyedi esetére, amikor az Európai Unió Bíróságához utalta a más célokat álcázó magyar „gyermekvédelmi törvényt”;

Társadalmi, gazdasági és környezeti jogok

17. elismeri, hogy a szegénység a hátrányos megkülönböztetés egy másik formája, amely az alapvető jogok megsértéséhez vezet; felhívja a Bizottságot, a Tanácsot és a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki politikákat a szegénység csökkentésére, különös figyelmet fordítva a gyermekekre;

18. üdvözli a megfelelő minimumjövedelemről szóló, 2023. január 30-i tanácsi ajánlást[27], amely biztosítja az aktív befogadást, előremutató lépésként a szociális jogok európai pillére 14. elvének alkalmazása felé;

19. hangsúlyozza, hogy a digitalizáció egy transzverzális folyamat, amely hatással van az összes szolgáltatáshoz való hozzáférésre, különösen az egészségügyi ellátásra, valamint az alapvető jogok gyakorlására;

20. megjegyzi, hogy a lakhatás nem árucikk, hanem szükséglet és a társadalomban való teljes értékű részvétel előfeltétele;

21. üdvözli az egészséges és fenntartható környezethez való hozzáférés egyetemes jogának az Emberi Jogi Tanács által 2021. október 8-án történő elismerését;

Az alapvető jogok intézményi biztosítékai

22. üdvözli az előrelépéseket, amelyekre az Unió EJEE-hez való csatlakozására irányuló tárgyalások 2020. júniusi újraindítása óta került sor, valamint a felülvizsgált csatlakozási eszközök tervezetéről szóló, 2023. márciusában született ideiglenes megállapodást;

23. támogatja az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének munkáját, amelyet a hátrányos megkülönböztetés dokumentálása céljából az adatok elemzése terén végez, valamint üdvözli a további előrelépéseket e téren; üdvözli a Bizottságnak az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó normákról szóló két irányelvre irányuló javaslatát, amelynek célja, hogy biztosítsa az EU hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szabályainak jobb végrehajtását és érvényesítését;

24. emlékeztet az Európai Unió Bírósága kapcsolódó ítélkezési gyakorlatának fontosságára, amely támogatja az alapvető jogok tiszteletben tartását és tovább pontosítja a

[27] HL L 41., 2023.2.3., 1. o.

jogállamiság fogalmát;

°

° °

25. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.

INDOKOLÁS

Az emberi méltóság, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság és az emberi jogok az EUSZ 2. cikke és az Európai Unió Alapjogi Chartája értelmében az Európai Unió alapértékei, Ezen értékek tiszteletben tartása és aktív előmozdítása mind az uniós intézmények, mind pedig a tagállamok kötelessége. Az előadó véleménye szerint az elmúlt években aggodalomra okot adó visszalépés történt az alapvető jogok tiszteletben tartása terén az Európai Unióban, és a közös európai értékek terén létrejött konszenzust a szétesés veszélye fenyegeti.

2022-ben és 2023-ban az EU új, korábban nem tapasztalt kihívásokkal nézett szembe. Miközben még a Covid19-világjárvány negatív hatásainak kezelésével foglalkozott, az Ukrajna ellen indított orosz agressziós háború több millió, otthonukat elhagyni kényszerülő ember beáramlását idézte elő. Ennek következtében a jelentésnek megfelelően kell tükröznie az ezen körülményekből fakadóan felmerülő, alapvető jogokkal kapcsolatos kérdéseket, ideértve – de nem kizárólag – i. a sürgősségi jogszabályok alkalmazását és a civil szervezetek működési terére gyakorolt hatását, ii. a szabad média szerepét a demokratikus rendszerek működése szempontjából, iii. a szociális jogok védelmét, valamint iv. a menekültek és a migránsok alapvető jogainak védelmét.

Az előadó megközelítése

Az előadó célja egy átfogó jelentés megvalósítása, amely a szóban forgó évek során elért legfőbb fejleményeket tárja fel.

A jelentésnek elsősorban az alapvető jogok Európai Unión belüli helyzetének általános tendenciáit kell tükröznie a 2022. és 2023. évekre vonatkozóan. A jelentésnek azonban ki kell térnie az egyes tagállamokon belüli rendszerszintű problémákra is, amennyiben ez ügyben európai szintű eljárás van folyamatban, beleértve az EUSZ 7. cikke alapján lefolytatott eljárásokat, kötelezettségszegési eljárásokat, és az EUB és az EJEB által hozott döntéseket.

Szerkezet

Annak érdekében, hogy valamennyi vonatkozó elemre kitérhessen, a jelentéstervezetnek az alapvető jogok fő klaszterei köré kell épülnie, nagyjából az Európai Unió Alapjogi Chartájának fejezetei alapján. Ahelyett, hogy csak bizonyos prioritásokra vagy meghatározott csoportokra összpontosítana – és tekintettel a saját kezdeményezésű jelentések terjedelmének négy oldalban maximalizált hosszára – az előadó arra törekszik, hogy általános áttekintést nyújtson, amelyen belül valamennyi, alapvető jogokra vonatkozó kérdés kategorizálható. A módosítási szakaszban ez kibővíthető, és bővítése meg is történik.

A főbb kategóriák a következők:

Jogállamiság és az igazságszolgáltatáshoz való jog

Ez a fejezet tárgyalja többek között a média szerepét, a sürgősségi jogszabályokat, a parlamenti jogokat, az igazságszolgáltatás függetlenségét, a korrupció hatásait és az európai

szintű jogállamiségi eljárásokat.

Szabadságok

Ez a fejezet tárgyalja többek között a kollektív szabadságjogokat, a gyülekezési jogot és az egyesülési jogot, továbbá az egyéni szabadságjogokat, például a szabadsághoz és biztonsághoz való jogot, a gondolatszabadsághoz, a személyes adatok védelméhez, a véleménynyilvánítás és tájékozódás szabadságához való jogot, valamint a menedékjogot.

Egyenlőség és méltóság

Ez a fejezet tárgyalja többek között a nem, etnikai vagy társadalmi hovatartozás, genetikai jellemzők, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más nézetek, nemzeti kisebbséghez való tartozás, tulajdon, születés, fogyatékosság, kor vagy szexuális irányultság vonatkozásában történő megkülönböztetésmentességhez való jogot. Kitér továbbá a személyek fizikai és lelki integritásának tiszteletben tartásához való jogra, különösen a gyűlöletbeszéd és gyűlölet-bűncselekmények vonatkozásában.

Társadalmi, gazdasági és környezeti jogok

Ez a fejezet tárgyalja többek között a szegénységet mint hátrányos megkülönböztetést, a társadalmi egyenlőtlenségeket, a digitális szegénységet, a lakhatást, az oktatáshoz való hozzáférést, a foglalkoztatáshoz való hozzáférést, a kollektív tárgyaláshoz való jogot, valamint az egészséges és fenntartható környezethez való hozzáférés jogát.

Az alapvető jogok intézményi biztosítékai

Ez a fejezet tárgyalja többek között az intézmények, például az Európa Tanács és az Emberi Jogok Európai Bírósága, az Európai Unió Bírósága, az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, az Európai Ügyészség, valamint a nemzeti bíróságok és nemzeti esélyegyenlőségi szervek szerepét.